

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative
(*privind procedura de azil*)

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (*privind procedura de azil*) este elaborat de către Ministerul Afacerilor Interne (în continuare - MAI).

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărilor

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (*privind procedura de azil*) este elaborat în temeiul documentelor de planificare aprobate la nivel național:

1. Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte din 27.06.2014 (Titlul III „Libertate, securitate, și justiție” articolul 14 „Cooperarea în domeniul migrației, al azilului și al gestionării frontierelor”);

2. Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 887/2023, (acțiunea nr. 175 Modificarea Legii nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova);

3. Planul de acțiuni pentru implementarea Programului privind gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor pentru anii 2022-2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 808/2022, (acțiunea nr. 2.1.1. Modificarea cadrului normativ în domeniul azilului în vederea asigurării condițiilor materiale de primire).

Actualmente, statutul juridic al solicitanților de azil, al beneficiarilor de protecție internațională, de protecție temporară și azil politic, precum și procedura de acordare, încetare și anulare a protecției este reglementat de Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova.

În contextul în care Republica Moldova și-a propus drept deziderat de politică externă aderarea la Uniunea Europeană (în continuare - UE), în calitate de membru va trebui să pună în aplicare întregul *acquis* comunitar în același mod în care acesta se aplică pe teritoriul celorlalte state membre ale UE. Astfel, la etapa de pre-aderare este important de îmbunătățit și adus în corespundere cu principiile și normele directivelor europene în materie de azil¹ cadrul național în domeniul azilului, precum și reorganizarea autorității competente pentru străini aprobată

¹ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/d8ef3ca9-2191-46e7-b9b8-946363f6db91_en?filename=SWD_2023_698%20Moldova%20report.pdf,

prin hotărârea Guvernului nr. 16/2023 cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului General pentru Migrație.

Prin urmare, este necesară elaborarea și adoptarea unui proiect de modificare a Legii nr. 270/2008, care să țină cont de normele și procedurile UE, standardele în domeniul drepturilor omului, astfel încât să fie asigurată armonizarea criteriilor comune de identificare a persoanelor care au o nevoie reală de protecție internațională, cu respectarea deplină a demnității umane și a dreptului de azil al solicitanților de azil și al membrilor familiei care îi însoțesc.

Prin proiectul de modificare a Legii nr. 270/2008 se urmărește:

- identificarea rapidă a persoanelor care au nevoie de garanții procedurale speciale;
- stabilirea unor norme mai stricte pentru a preveni abuzurile asupra sistemului de azil și pentru a reduce cererile abuzive;
- menținerea măsurii luării în custodie publică a solicitanților de azil în cadrul procedurii rapide;
- asigurarea celor mai înalte standarde de calitate în cadrul procedurii de azil;
- desconcentrarea procedurii de examinare a cererilor de azil prin intermediul Direcțiilor regionale ale Inspectoratului General pentru Migrație;
- reglementarea detaliată a standardelor minime pentru acordarea protecției temporare, a responsabilităților autorităților conform domeniile de competență într-un capitol separat;
- mențiune privind posibilitatea extinderii termenului de examinare a cererii de azil, în cazul în care nu este posibil de a se lua o decizie în timp de 6 luni;
- elaborarea și implementarea unei politici clare și coerente în domeniul azilului, prin care să se respecte obligațiile asumate pe plan european și internațional (Pactul Global pentru Refugiați), prin instrumentele legale la care Republica Moldova a aderat, prin realizarea unui echilibru între drepturile și obligațiile persoanelor aflate în nevoie de protecție internațională;
- completarea Legii nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, cu prevederi privind copii străini în situație de risc.

Este de menționat că, în procesul de elaborare a proiectului de modificare a Legii nr. 270/2008, au fost luate în calcul recomandările expuse în Studiul privind capacitatea sistemului național de azil în Republica Moldova².

² Studiul privind capacitatea sistemului național de azil în Republica Moldova a fost realizat în cadrul proiectului Consiliului Europei „**Consolidare protecției drepturilor omului ale refugiaților și migrantilor din Republica Moldova**”, <https://maisigurinue.md/ro/studiul-privind-capacitatea-sistemului-national-de-azil-in-republica-moldova-evaluare-prin-prisma-standardelor-europene/>

Se propune ca proiectul de lege adoptat să intre în vigoare la expirarea a șase luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova din considerentele ce succed. Proiectul dat prevede realizarea angajamentului de ajustare a cadrului normativ național la Acquis-ul comunitar în domeniul azilului, precum și la tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte privind asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Pentru punerea în aplicare a proiectului este necesară elaborarea și aprobarea mai multor acte normative, printre care hotărârea Guvernului privind aprobarea Listei statelor considerate țări sigure, hotărârea Guvernului privind aprobarea condițiilor modului de acordare și cuantumul sumelor aferente asigurării condițiilor materiale de primire aplicate solicitanților de azil precum și hotărârea de Guvern pentru stabilirea și aprobarea sumelor necesare pentru examenul medical gratuit care vor fi asigurate de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Afacerilor Interne.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Alinierea prevederilor proiectului de modificare a Legii 270/2008 la legislația UE este realizată prin preluarea și aplicarea reglementărilor din actele Uniunii Europene.

Prezentul proiect transpune parțial:

- (art. 2 lit. (f) și (k); art. 6 alin. (2); art. 8 alin. (1), (2), (3) și (4); art. 9 alin. (1) și (3); art. 10 alin. (4); art. 13, art. 17 alin (1), (3), (4) și (5); art. 20 alin. (1); art. 21; art. 22 alin. (1), (2) și (3); art. 25 alin. (1) și (2)) Directiva 2013/33/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 180/96 din 29 iunie 2013;

- (art. 20 alin. (3) și (4)) Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 337/9 din 20 decembrie 2011;

(art. 2 lit. (d); art. 4 alin. (1); art. 18 alin. (1); art. 24 alin. (1), alin. (2) și (3); art. 26 alin. (1) și (2); art. 31 alin. (8); art. 32 alin. (1); art. 36 alin. (1) și (2); art. 38 alin. (1) și (2); art. 39 alin. (3); anexa I) Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 180/60 din 29 iunie 2013.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prezentul proiect de modificare a Legii nr. 270/2008 prezintă o avansare a cadrului normativ privind consolidarea sistemului de azil, pentru a preveni abuzurile în sistemul de azil, precum și pentru asigurarea protecției drepturilor solicitanților la o formă de protecție internațională în acord cu standardele europene și internaționale privind drepturile omului, principiile și conținutul căreia derivă din transpunerea directivelor UE.

Proiectul de lege are drept scop stabilirea unui cadru juridic coerent și clar privind consolidarea sistemului de azil, garantării solicitanților unei forme de protecție internațională la un tratament egal și adecvat, inclusiv pentru persoanele cu necesități speciale și reducerea cererilor abuzive, respectând drepturile omului, dar și asigurarea ordinii și securității statului.

Principalele prevederi ale proiectului sunt:

1. Accesul grupurilor și persoanelor vulnerabile și cu nevoi speciale la procedura de azil prin:

- inclusiunea noilor noțiuni cum ar fi: condiții materiale de primire, solicitant cu necesități speciale;

- completarea cadrului normativ național cu prevederi care să reglementeze condițiile materiale de primire în dependență de mijloacele de care dispune solicitantul pentru a se întreține;

- extinderea categoriilor de persoane cu necesități speciale în acord cu Acquis-ul UE în domeniul de azil (minorii neînsoțiți, familiile monoparentale cu copii, familiile cu trei sau mai mulți copii aflați la întreținere, persoanele cu dizabilități, femeile gravide, victimele traficului de ființe umane, persoanele cu probleme intelectuale și de sănătate mintală, precum și persoanele care au fost supuse torturii, violului sau altor forme grave de violență psihologică, psihică sau sexuală, persoanele care au atins vârsta de pensionare);

- completarea legii cu reglementări privind identificarea nevoilor speciale ale persoanelor vulnerabile solicitante de azil, de evaluare a nevoilor lor speciale în materie de procedură pentru oferirea sprijinului relevant, în funcție de aceste nevoi speciale;

- completarea cu măsuri de sprijin care se acordă persoanelor cu necesități speciale, pentru a asigura solicitanților de azil cu nevoi speciale acces efectiv la procedura de azil și capacitatea de a-și exercita dreptul de azil și alte drepturi ce le revin.

2. Stabilirea unor norme clare pentru a preveni abuzurile asupra sistemului de azil prin:

- aducerea în concordanță a reglementărilor naționale privind procedura rapidă de examinare a cererilor de azil cu normele UE și anume examinarea în

procedură rapidă a cererilor nefondate și a cererilor depuse de persoanele care se presupune că prezintă pericol pentru securitatea națională sau pentru ordinea publică;

-introducerea conceptului de țări sigure de origine și țări terțe sigure în legislația națională. Lista statelor considerate țări sigure va fi aprobată de Guvern în baza următoarelor principii:

- a) situația respectării drepturilor fundamentale ale omului;
- b) funcționarea principiilor democratice, a pluralismului politic și a alegerilor libere, precum și existența unor instituții democratice funcționale care să asigure garantarea și respectarea drepturilor fundamentale ale omului;
- c) existența unor factori de stabilitate.

În cazul persoanelor a căror proveniență este dintr-o țară sigură de origine și țară terță sigură, cererea de azil va fi examinată în procedură rapidă, cu excepția cazurilor în care situația de fapt sau dovezile prezentate de solicitant arată existența unei temeri bine întemeiate de persecuție sau expunerii la un risc serios. În acest caz solicitantul primește accesul la procedura ordinară.

-completarea Legii nr. 270/2008 cu prevederi care condiționează furnizarea condițiilor materiale de primire, în dependență de mijloacele de care dispune solicitantul pentru a se întreține.

3. Desconcentrarea procedurii de examinare a cererilor de azil, prin intermediul direcțiilor regionale ale Inspectoratului General pentru Migrație

Prin Hotărârea Guvernului nr. 16/2023 a fost aprobată noua structură a Inspectoratului General pentru Migrație (în continuare - IGM), lista subdiviziunilor specializate, lista subdiviziunilor teritoriale ale IGM, cât și Regulamentul de organizare și funcționare.

IGM include în structura sa actuală subdiviziuni specializate și subdiviziuni teritoriale. Potrivit acesteia, pentru exercitarea atribuțiilor în domeniul azilului, în cadrul IGM este creată Direcția azil și apatridie și trei subdiviziuni teritoriale ale IGM: Direcția regională Nord, Direcția regională Sud și Direcția regională Centru.

Astfel, desconcentrarea competențelor Direcției azil și apatridie către direcțiile regionale ale IGM va spori accesul la procedura de azil, în urma cărora vor avea beneficii, în exclusivitate, străinii.

Totodată au fost elaborate modificări la procedura de examinare a cererii de azil. Termenul examinării cererii de azil fiind 6 luni cu posibilitatea de a fi prelungit câte o lună, dar nu va depăși 9 luni. Modificarea posibilității de a prelungi termenul examinării cererii de azil a fost adaptată conform prevederilor Directivei 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale și totodată

fiind necesară în cazuri speciale (un număr mare de cereri de azil depuse simultan, procedura implică elemente complexe).

4. Reglementarea detaliată a standardelor minime pentru acordarea protecției temporare, a responsabilităților autorităților conform domeniilor de competență într-un capitol separat

Legea nr. 270/2008 stabilește unele aspecte legate de procedura de acordare a protecției temporare, înregistrarea și documentarea beneficiarilor de protecție temporară, depunerea cererii de azil de către beneficiarii de protecție temporară, garanțiile acordate minorilor neînsoțiți, motivele de excludere de la acordarea protecției temporare și motivele de încetarea a acesteia. Punerea în aplicare a acestora a scos în evidență faptul că reglementările oferite prin Legea nr. 270/2008 nu au fost suficiente pentru a activa rapid mecanismul protecției temporare și că autoritățile nu au fost pregătite pentru sosirile în masă. Pe cale de consecință, se impune necesitatea reglementării detaliate a standardelor minime pentru acordarea protecției temporare precum și a responsabilităților autorităților conform domeniilor de competență într-un capitol separat.

5. Completările la Legea 140/2013, au fost propuse ca o necesitate stringentă urmare lipsei unor prevederi legale care să reglementeze statutul copiilor străini care au intrat pe teritoriul Republicii Moldova fără a fi însoțiți de o persoană adultă care să fie responsabilă pentru ei prin lege sau care au fost lăsați pe teritoriul Republicii Moldova fără un act juridic.

5. Fundamentarea economico-financiară

Proiectul aprobă conceptul condițiilor materiale de primire acordate solicitanților a unei forme de protecție și examenul medical gratuit. Sumele necesare pentru acordarea condițiilor materiale de primire vor fi asigurate de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Afacerilor Interne, stabilite și aprobate prin Hotărâre de Guvern. Urmează a fi elaborată Hotărâre de Guvern privind aprobarea condițiilor modului de acordare și cuantumul sumelor aferente asigurării condițiilor materiale de primire aplicate solicitanților de azil.

Sumele necesare pentru examenul medical gratuit vor fi asigurate de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Afacerilor Interne, stabilite și aprobate prin hotărâre de Guvern.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

După adoptarea proiectului va fi necesară elaborarea proiectului hotărârii Guvernului privind aprobarea Listei statelor considerate țări sigure, hotărârea de Guvern privind aprobarea condițiilor modului de acordare și cuantumul sumelor aferente asigurării condițiilor materiale de primire aplicate solicitanților de azil.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și Regulamentului cu privire la procedurile de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 967/2016, anunțul de inițiere a elaborării proiectului a fost plasat

pe platforma guvernamentală www.particip.gov.md și este disponibil la link-ul: https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/12116

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul urmează a fi supus expertizei anticorupție, în conformitate cu art. 36 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul urmează a fi supus expertizei de compatibilitate cu legislația UE, în conformitatea cu art. 35 din Legea 100/2017 cu privire la actele normative.

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul urmează a fi supus expertizei juridice, în conformitatea cu art. 37 din Legea 100/2017 cu privire la actele normative

11. Consultările altor expertize

Proiectul nu cade sub incidența altor expertize necesare de a fi efectuate în condițiile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Secretar de stat

Andrei CECOLTAN